

att utöver den av departementschefen föreslagna personalstaten för institutionen för växtpatologi inrätta en professur i entomologi i stället för en laboratur i samma ämne, en laboratur i nematologi och en forskarassistenttjänst i nematologi,

att namnet på den nuvarande institutionen för växtsjukdomslära ändras till institutionen för *växtpatologi och entomologi*, samt

att anslå för de ovan föreslagna nya befattningarna erforderliga medel.

Stockholm den 7 april 1961

Hugo Oswald

Nr 613

Av herr **Pettersson, Harald, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 69, angående upprustning av forskning, försök och högre undervisning på jordbruks- och trädgårdsområdena.*

(Lika lydande med motion nr 704 i Andra kammaren)

I proposition nr 69 framlägges förslag bl. a. rörande organisationen av försöksverksamheten på jordbruks- och trädgårdsområdena. Härvid föreslås, vad gäller jordbruksförsöksverksamheten, att landet indelas i fyra försöksdistrikt — ett sydligt, ett västligt, ett nordligt och ett östligt — med en försöksstation i varje sådant distrikt. När det gäller motsvarande verksamhet inom trädgårds- och husdjursområdena har distriktens antal reducerats till tre, varvid de västra och östra områdena sammanslagits till ett mellansvenskt distrikt med respektive försöksstationer förlagda längst i öster, vid Ultuna, respektive Nyckelby.

I den utredning, som föregått propositionen, föreslogs trädgårdsförsöksverksamheten uppdelad på fyra distrikt, med den nuvarande trädgårdsförsöksstationen vid Rånna såsom försöksstation i det västra distriktet. Refererade remissinstanser synes icke ha haft något att erinra mot denna organisation. På husdjursförsöksområdet hade utredningen icke ansett att behov skulle föreligga av distriktsindelning utan hade föreslagit en verksamhet, knuten till institutioner och försöksstationer vid Ultuna, respektive Alnarp och Öjebyn. Från vissa remissinstanser har framförts yrkanden om husdjursförsöksverksamhet jämväl i västra Sverige.

Det område, som i detta avseende kan rubriceras såsom västra Sverige, representerar, som av nedanstående sammanställning framgår, ungefär en fjärdedel av landets jordbruk.

Jordbruket i västra Sverige

	Brukn. delar				
	Areal åker	över 5 ha	Nöt	Svin	Höns
Hela landet	3.597.939	180.547	2.144.753	1.560.799	3.983.519
»Västsvrige»:					
Skaraborg	309.374	14.787	183.577	154.608	376.244
Älvsborg	202.599	12.829	142.566	82.627	289.939
Göteborg o. Bohus	88.865	6.231	66.455	32.555	201.595
Halland ($\frac{1}{3}$)	37.300	2.580	33.669	52.377	127.573
Jönköping ($\frac{1}{2}$)	62.895	4.291	63.374	28.933	83.368
Värmland ($\frac{2}{3}$)	106.616	6.442	76.194	16.926	88.704
	807.649	47.151	565.835	368.026	1.167.423
Västsvrige i % av landet	22,4	26,1	26,4	23,5	29,3

Det som ur jordbruks- och trädgårdssynpunkt framför allt karaktäriserar detta område och gör det till ett enhetligt område, ganska klart avgränsat mot landet i övrigt, är det västsvenska — atlantiska — klimatet med dess relativt stora nederbörd och höga luftfuktighet. Detta ger åt jordbruk och trädgårdsodling såväl som åt husdjurskötseln i dessa bygder vissa speciella anpassningsproblem. Det uppstår behov av andra sorter såväl i jordbruk som i trädgård, och växtvalet måste också bli ett annat. Växtslag och sorter med stora krav på solljus eller med mottaglighet för svampsjukdomar av olika slag har t. ex. här långt mindre odlingsvärde, medan vattenkrävande eller fuktighetskrävande växter ger desto bättre resultat. Inom jordbruket ger sig detta till känna bl. a. genom vallväxternas större konkurrensförmåga gentemot spannmålsgrödorna. Detta å sin sida ökar förutsättningarna för nötkreaturskötsel — det fuktiga klimatet kan också betecknas som ett »mjölkklimat». Frågor som rör omvandlingen av vallgrovfoder till animalier är därför av största intresse för denna bygd, och eftersom vallfoder, som produceras i ett fuktigt och solfattigt klimat, inte är likvärdigt med sådant från solrikare och torrare delar av landet, så löses dessa problem bäst på platsen.

Djurskötseln har sedan gammalt haft relativt stor omfattning i västra Sverige, vilket även framgår av ovannämnda tabell. Detta är en helt naturlig anpassning. Utvecklingen synes gå mot en ytterligare förskjutning av landets animalieproduktion i sydvästlig riktning. Nedanstående sammanställning rörande Skaraborgs län bestyrker detta.

Förändringar 1937 till 1956 (%).

	Skaraborgs län	Hela landet
Nötkreatur	— 19	— 28
Svin	+ 67	+ 10
Höns	— 20	— 27

Animalieproduktion och inte minst nötkreatursskötsel är därför högst aktuella intressen för dessa bygder, och en lokalbetonad försöksverksamhet synes därför också vara väl motiverad.

Även på trädgårdsodlingens område föreligger här, förutom de mera allmänna problem som tidigare antytts, vissa speciella frågor av största aktualitet. På slutningen av Västergötlands silurberg finns enligt erfarenhet goda förutsättningar för körsbärsodling. Rånna försöksgård har också under vissa perioder arbetat intensivt just med körsbärsodling och har härvid även åstadkommit vissa ganska värdefulla och lovande resultat. Det är önskvärt att detta arbete fullföljes. Jordgubbsodlingen har stor omfattning i framför allt Finnerödjabygden. Erfarenheten har visat att problemen med bl. a. sorter ej är desamma här som i Skåne och Östsvrige. Det är ur alla de många små jordgubbsodlarnas synvinkel ytterst angeläget att det goda samarbete, som inletts med försöksledaren på Rånna, nu ej spolieras. I Bohuslän gör man för närvarande stora ansträngningar för att få fram fältmässig grönsaks- och bärödling i dess småbrukarbygder. Ett intimt samarbete med och hjälp genom lokalt förankrad försöksverksamhet är härför önskvärd. För alla dessa uppgifter fordras den sakkunniga, lokalt förankrade ledning, som utredningsförslagets distriktsindelning innebär.

Från västsvensk sida har sedan gammalt visats stort intresse för lokalt förlagd försöksverksamhet. Rånna försöksgård, som nu existerat i c:a 25 år och som till icke oväsentlig del finansierats genom lokala medel, är ett exempel härpå. På husdjurssidan försiggår sedan någon tid överläggningar rörande försöksverksamhet på såväl svin- som nötkreatursområdet. Bakom dessa överläggningar ligger flera samverkande jordbruksintressen, och stora förutsättningar synes föreligga för att dessa verksamheter snarast skall kunna komma i gång. Resultatet av sådana ansträngningar blir dock beroende av om de kan samordnas genom en försöksledning med tillräckligt lokalt kunnande och intresse.

Jordbruks- och trädgårdsnäringsarna får genom att de är splittrade på ett stort antal självständiga företagare sin högst speciella karaktär. För dessa näringar blir det av mycket stort värde med en intim kontakt med den praktiska delen av jordbruksforskningen, d. v. s. med den del som i detta sammanhang betecknats som försöksverksamhet. På samma sätt är det för denna försöksverksamhet minst lika viktigt med en intim kontakt med

själva näringarna och deras aktuella problem. De föreslagna försöksdistrikten synes äga goda förutsättningar att skapa just denna stimulerande kontakt, om de blott får lämplig utformning och framför allt inte göres alltför stora. Avstånden spelar härvid en avgörande roll. Propositionens mellan-svenska distrikt måste för såväl yrkes- som försöksmän bli ganska oformligt. Västsverige skulle genom denna uppläggning komma vid sidan på ett sätt som skulle vara för dess jordbruks- och trädgårdsnärings mycket beklagligt. Framför allt är det givetvis beklagligt, om man — såsom beträffande Rånna — i samband med en upprustning skulle spolia något som existerat i 25 år och som visat sig fungera väl.

En uppdelning av landet på parallella försöksdistrikt inom såväl jordbruks- som husdjurs- och trädgårdsområdena synes sålunda vara motiverad. En sådan organisation skulle därtill främja det önskvärda samarbetet mellan de tre försöksverksamheterna.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 69 måtte godkänna

I. att landet, vad beträffar trädgårdsförsökens fältorganisation, indelas enligt jordbrukshögskoleutredningens förslag i fyra försöksdistrikt, sammanfallande med distrikten för jordbruksförsök, med Rånna försöksgård såsom station i det västsvenska distriktet;

II. att landet, vad beträffar husdjursförsöksverksamhetens fältorganisation, indelas i fyra försöksdistrikt, sammanfallande med distrikten för jordbruksförsök; samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig medelsanvisning på avlönings-, omkostnads- och materielanslagen.

Stockholm den 7 april 1961

Harald Pettersson
i Kvänum

G. Ivar Virgin

Birger Andersson

Josef Nord

Gunnar Pettersson

Bertil Jonasson

J. Kronstrand

Ragnar Sveningsson

Anton Larsson

Lars Fagerström

Herbert Hermansson

Torsten Andersson

Gunnar Spetz

Anders E. Johansson

Per-Eric Ringaby

John Ericsson

Herbert Larsson